

LÁZÁR ERVIN: SZEGÉNY DZSONI ÉS ÁRNIKA

SZCK_102_07

A HARAG

A modul szerzői: Czike Bernadett,
Korbai Katalin,
Schüttler Vera

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

2. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangelés, a feldolgozás előkészítése					
I/a A meserészlet megismerése					
A	A gyerekek meghallgatják a meserészletet. 5 perc	Figyelmes hallgatás Empátia	Egész csoport együtt – tanári felolvasás		P1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsóni és Árnika – részlet)
B	Mindenki maga elolvassa a mesét. 10 perc	Figyelmes olvasás Szövegértés Empátia	Önálló munka – olvasás	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsóni és Árnika – részlet)	
C	A mesét kiscsoportban olvassák el. 15 perc	Együttműködés Figyelmes olvasás Szövegértés Beszédkészség	Kooperatív tanulás – mozaik	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsóni és Árnika – részlet) A mese négy részre osztva	
I/b A harag színei					
A	Tetszőleges egyéni színezés. A tanulók olyan színnel színezik ki kis kártyáikat, amilyen színűnek képzelik a haragot. Egy kártyát csak egy színnel színezzenek: ha a haragnak többféle színe van, több kártyát színezzenek ki. 5 perc	Kreativitás Empátia Képzelet Belső képalkotás	Önálló munka – színezés	Kis kártyák rajzlapból, színes ceruza, zsírkréta	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	Tetszőleges választás adott színkártyákból. A tanulók egyénileg kiválasztják azokat a színeket, amilyen színűnek képzelik a haragot. 5 perc	Belső képalkotás Gondolkodás	Önálló munka – válogatás	Színes kártyák	
I/c Rangsorolás					
A	A kiszínezett kártyák sorba rendezése megadott szempont szerint, majd a kártyák összeragasztása: a csoport tagjai közösen sorrendbe rakják egyénileg kiszínezett kártyáikat úgy, hogy a legenyhébb haraggal kezdik, a sort a „legharagosabb” szín zárja. 10 perc	Viszonyítás Sorba rendezés Empátia	Kooperatív tanulás – kerekasztal	Kiszínezett kártyák, ragasztó	
B	A kiszínezett kártyák közül a „legharagosabb” megnevezése, majd a kártyák sorba rakása és összeragasztása: minden csoporttag a saját kiszínezett kártyái közül megmutatja a többieknek, hogy melyik a „legharagosabb”, majd közösen sorrendbe rakják az összes kiszínezett kártyát úgy, hogy a legenyhébb haraggal kezdik, és a sort a „legharagosabb” szín zárja. 10 perc	Viszonyítás Sorba rendezés Empátia Kifejezőképesség	Kooperatív tanulás – kerekasztal	Kiszínezett kártyák, ragasztó	
C	Imitáció: a kiválasztott színekhez megfelelő arc-kifejezés bemutatása kiscsoportban. 5 perc	Empátia Utánzóképeség Kreativitás	Kooperatív tanulás – „arcforgó”		

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d Bemutató					
A	A kiscsoportok bemutatják elkészült tablójukat, illetve az érzelmehez tartozó arckifejezésüket. 10 perc	Percepció Figyelem Együttműködés Tolerancia	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		Üres felület az elkészült tablónak, gyurmargasztó
II. Az új tartalom feldolgozása					
II/a Szógyűjtés, bemutatás					
A	A csoporttagok önállóan szinonimákat gyűjtenek a haragra, majd bemutatják a gyűjtött szavakat a kiscsoportban. 5 perc	Szókincsfejlesztés Együttműködés	Kooperatív tanulás – kerekasztal	D2 (Szókétyák)	
B	A gyerekek kiválasztják a harag szinonimáit a megadott szókétyéből kiscsoportban, majd bemutatják a gyűjtött szavakat. 5 perc	Szókincsfejlesztés Együttműködés	Kooperatív tanulás – szóforgó	D2 (Szókétyák)	
C	A gyerekek a harag szinonimáit önállóan választják ki a megadott szókétyéből, a tanár ellenőrzi munkájukat. 5 perc	Szókincsfejlesztés	Önálló munka – válogatás		
II/b Szövegrészek sorba rendezése, bemutatása					
A	A kiscsoport megbeszélés alapján összeállítja a részben megkapott mesét, majd bemutatja a kész művet. 10 perc	Szövegértés Rész–egész viszony felismerése Figyelem	Kooperatív tanulás – szóforgó	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – részlet)	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A kiscsoport némán összeállítja a részekben megkapott mesét, majd bemutatja a kész művet. 10 perc	Szövegértés Rész–egész viszony felismerése Figyelem Együttműködés	Kooperatív tanulás – mozaik	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – részlet)	
C	A részekben megkapott mesét a gyerekek egyénileg rakják össze, a tanár ellenőrzi a megoldást. 10 perc	Szövegértés Rész–egész viszony felismerése Figyelem	Önálló munka – olvasás	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – részlet)	
II/c Szólások értelmezése, válogatása					
A	A kiscsoportok kiválogatják a haraggal kapcsolatos szólásokat a nagyobb halmazból, majd megindokolják választásaikat. (Csoportonként 8 kártyát kapnak, melyek közül négy vonatkozik a haragra.) 5 perc	Szövegértés Összehasonlítás Megkülönböztetés Gondolkodás	Kooperatív tanulás – szóforgó	D3 (Mondatkártyák)	P2 (Szólások értelmezése, válogatása)
B	A kiscsoportok értelmezik a haraggal kapcsolatos szólásokat. 5 perc	Szövegértés Összehasonlítás Megkülönböztetés Gondolkodás	Kooperatív tanulás – szóforgó	D3 (Mondatkártyák, négy darab)	P2 (Szólások értelmezése, válogatása)
C	A gyerekek egy nagyobb halmazból válogatják ki a haraggal kapcsolatos szólásokat, a választást indokolják is. (Mindenki négy darab mondatkártyát kap.) 5 perc	Szövegértés Összehasonlítás Megkülönböztetés Gondolkodás	Önálló munka – válogatás Egész csoport együtt – megbeszélés	D3 (Mondatkártyák)	P2 (Szólások értelmezése, válogatása)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
D	A gyerekek rajzzal értelmeznek egy szólást, majd bemutatják azt. (Mindenki egy kártyát kap.) 10 perc	Kreativitás Képzlet Rajzkészség	Önálló munka – rajzolás	D3 (Mondatkártyák)	P2 (Szólások értelmezése, változtatása)
II/d Saját harag kezelése					
A	A tanulók két csoportot alkotnak aszerint, hogy érzésük szerint könnyű vagy nehéz őket kiengesztelni, majd a két csoport egy-egy tagja párt alkot. 5 perc	Önismeret Empátia	Kooperatív tanulás – csoportalakítás, párválasztás		
B	Saját élmény felidézése szóban: „Azt csináltam, amikor haragos voltam...”. 15 perc	Emlékezet Önismeret Tolerancia Empátia Figyelmes hallgatás	Kooperatív tanulás – háromlépcsős interjú		
C	Saját élmény felidézése írásban (cím: Azt csináltam, amikor haragos voltam...). 15 perc	Önismeret Emlékezet	Önálló munka – fogalmazás		
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Megoldások összegyűjtése					
A	A párok elmesélnek egy-egy olyan történetet egymásnak, amikor könnyű vagy nehéz volt őket kiengesztelni. 15 perc	Empátia, figyelem, tolerancia	Páros munka – beszélgetés		
B	Az elkészült történeteket felolvassák az egész csoport előtt. 10 perc	Empátia, figyelem, tolerancia	Egész csoport együtt – bemutatás		

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek		
			Diák	Pedagógus	
III/b Értékelés					
A	Önértékelés megadott szempontok alapján. A tanulók megbeszélik, hogy megtudtak-e új információt valamelyik társukról vagy önmagukról. 5 perc	Önismeret Társismeret	Kooperatív tanulás – szóforgó		
B	A foglalkozáson elkészült alkotások több napig tartó kiállítása. 5 perc	Empátia Emlékezet Alkotókészség Egymásra figyelés	Kooperatív tanulás – képtárlátogatás		
C	Az osztály beszélget egy velük közösen megtörtént, a témával kapcsolatos esetről a tanultak figyelembevételével. 15 perc	Empátia Emlékezet Alkotókészség Egymásra figyelés	Egész csoport együtt – beszélgetőkör		
D	A gyerekek a harag kezelésének lehetőségeiről, szabályairól beszélgetnek. 5 perc	Figyelem Önszabályozási képesség	Egész csoport együtt – beszélgetőkör		
E	A csoport eljátszik egy konkrét esetet, majd ennek tapasztalatait közösen megbeszélik. 10 perc	Empátia Alkotókészség Együttműködés Gondolkodás Kreativitás	Egész csoport együtt – drámajáték		

MELLÉKLETEK

DIÁKMELLÉKLETEK

D1

Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részlet) (d1)

D2

Szókártyák (d2)

D3

Mondatkártyák (d2)

TANÁRI MELLÉKLETEK

P1

Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részlet)

P2

Szólások értelmezése, válogatása

MELLÉKLETEK

P1 Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részlet)

Hegyen innen, völgyön túl, völgyön innen, hegyen túl volt egy kerek tó.

A kerek tó mellett királyi kastély, harminchat tornyú, háromszáz ablakos. Ebben a kastélyban lakott Östör király meg a lánya, Árnika. Nagyon igazságos ember volt Östör király. Azt büntette, akit kellett, és azt jutalmazta, aki megérdemelte. De legeslegvilágosabban abból látszik, hogy milyen jó király volt, hogy dühösen soha sem parancsolt senkinek semmit. Ha fölmérgeztették – és ez a királyoknál is elég gyakran megesik –, behúzódott a trónterembe és azt mondta:

– Most akármit mondok, ne törődjetelek velem, haj, de mérges vagyok, legjobban ha nem is kerültök a szemem elé, kutya teremtette, mert hátrakötöm a sarkatokat! Tűnjetelek el, és számoljatok ezerig, s akkor nézzétek meg, hogy mérges vagyok-e még.

Na takarodott is mindenki a trónteremből, a lábuk se érezte a kópott perzsaszőnyeget! Az udvari főszámolnok meg odakint a várudvaron szép tempósan elszámolt ezerig. Akkor bekukkantottak Östör királyhoz, többnyire bátran teheték, mert addigra elpárolgott a mérge. Ha mégsem, akkor elordította magát, amikor meglátta, hogy kukkantgatnak rá:

– Takarodjatok, kutyák! – Ilyenkor aztán az udvari főszámolnok még ezerig elszámolt. A király legtöbbször már nyolcszáznyolcvannyolcnál kijött a trónteremből, és azt mondta: – Ne haragudjatok, ha azt mondtam, hogy kutya teremtette meg kutyák, de kutya mérges voltam.

De az ilyen kétezres, ezernyolcszáznyolcvannyolcas haragok fehérholló-ritkák voltak, mert bölcs ember volt Östör király, hamar elszállt a haragja.

- Hova szállt Östör király haragja?
- Haragországba.
- Ott laknak a haragok?
- Ott. És lesik, hogy valakinek a szívébe szállhassanak. És ha már ott vannak, reszkethet, vörösödhet, puffadhat, ordíthat szegény ember, míg meg nem pukkan.
- Vagy amíg vissza nem száll a haragja Haragországba.
- Úgy is van. Az a jó, ha idejében visszaszáll.
- És ha valaki egyszer Haragországba téved?
- Hát annak ezer jaj és kín és keserv.
- Miért, jó harag nincs?
- Dehogyan, de még mennyire, hogy van!
- Östör királynak jók voltak a haragjai vagy rosszak?

P2 Szólások értelmezése, válogatása

A – A haraggal kapcsolatos szólások. Minden csoport kap egy borítékot. A borítékokban 8 darab kártya található. Mindegyik egy-egy szólás. A kártyák közül négyen a dühös emberrel kapcsolatos szólás olvasható, a másik négy kakukktojás. A csoporttagok feladata, hogy egymás után némán vegyék el azt a kártyát, ami szerintük a dühös emberre vonatkozik. Ha mindenki választott már, akkor indokolják meg választásukat. Minden gyerek az általa választott szóláshoz készítsen rajzot. Az elkészített rajzokból minden csoport készítsen csoporttablót.

B, C, D – Ugyanezek a szóláskártyák alkalmazhatók, de a feladat szerinti mennyiségben sokszorosítandók.